

III

(Προπαρασκευαστικές πράξεις)

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

573Η ΣΥΝΟΔΟΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ,
26.10.2022 - 27.10.2022

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέματα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με το καθεστώς υπηκόων τρίτων χωρών οι οποίοι είναι επί μακρόν διαμένοντες»

[COM(2022) 650 final]

«Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με ενιαία διαδικασία υποβολής αίτησης για τη χορήγηση στους υπηκόους τρίτων χωρών ενιαίας άδειας διαμονής και εργασίας στην επικράτεια κράτους μέλους και σχετικά με κοινό σύνολο δικαιωμάτων για τους εργαζομένους από τρίτες χώρες που διαμένουν νομίμως σε κράτος μέλος»

[COM(2022) 655 final]

και «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Προσέλκυση δεξιοτήτων και ταλέντων στην ΕΕ»

[COM(2022) 657 final]

(2023/C 75/19)

Εισηγητής: ο κ. **José Antonio MORENO DÍAZ**

Συνεισηγήτρια: η κ. **Milena ANGELOVA**

Αιτήσεις γνωμοδότησης	Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 26.7.2022
Νομική βάση	Άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αρμόδιο τμήμα	Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη
Υιοθετήθηκε από το τμήμα	29.9.2022
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	26.10.2022
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	573
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	179/0/6

1. Εισαγωγή

1.1. Τον Απρίλιο του 2022, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε τη δέσμη μέτρων για τις δεξιότητες και τα talenta, σε συνέχεια του θεματολογίου εργασίας του νέου συμφώνου για τη Μετανάστευση και το Άσυλο, που εγκρίθηκε τον Σεπτέμβριο του 2020. Στόχος της νέας δέσμης μέτρων είναι η προώθηση της νόμιμης μετανάστευσης προς την Ένωση, με την ενθάρρυνση της προσέλκυσης ταλέντων και δεξιοτήτων κατά τρόπο που να ωφελεί τόσο τις χώρες προέλευσης όσο και τις χώρες προορισμού. Οι αναθεωρήσεις αποσκοπούν επίσης στην προώθηση ενός πιο αποτελεσματικού και συνεκτικού συστήματος δικαιωμάτων και ευκαιριών απασχόλησης για τους υπηκόους τρίτων χωρών που διαμένουν στην Ένωση, συμβάλλοντας παράλληλα στη βελτίωση της ελκυστικότητας της Ένωσης ως προορισμού για ειδικευμένους υπηκόους τρίτων χωρών.

1.2. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) επικροτεί την παρούσα δέσμη μέτρων, η οποία υιοθετεί μια εποικοδομητική και συνεκτική προσέγγιση της μετανάστευσης και ανταποκρίνεται στην ανάγκη βελτίωσης των μέσων της Ένωσης για τη νόμιμη μετανάστευση. Καθώς η ψηφιακή και η πράσινη μετάβαση επιταχύνονται και σε μια περίοδο κατά την οποία οι ελλείψεις εργατικού δυναμικού και δεξιοτήτων είναι εμφανείς σε όλους τους τομείς της οικονομικής δραστηριότητας, η ΕΟΚΕ τονίζει τον ρόλο που μπορεί να διαδραματίσει η νόμιμη μετανάστευση στην αντιμετώπιση των ελλείψεων εργατικού δυναμικού και δεξιοτήτων σε τομείς όπου υπάρχει αποδεδειγμένη ανάγκη.

1.3. Η ΕΟΚΕ έχει ήδη εκφράσει την ανησυχία της για το γεγονός ότι το νέο σύμφωνο για τη μετανάστευση και το άσυλο επικεντρώνεται στη διαχείριση των συνόρων και τον έλεγχο της μετανάστευσης και, ως εκ τούτου, θεωρεί θετική την πρόοδο που έχει σημειωθεί στη διακυβέρνηση της οργανωμένης και νόμιμης μετανάστευσης.

1.4. Η ΕΟΚΕ εκτιμά το γεγονός ότι η Επιτροπή αναγνωρίζει τον κεντρικό ρόλο που ήδη διαδραματίζουν οι μετανάστες στην ευρωπαϊκή οικονομία και κοινωνία, καθώς συμβάλλουν στην κάλυψη των αναγκών της υπό εξέλιξη αγοράς εργασίας και —όπου είναι αναγκαίο— στην αντιμετώπιση των ελλείψεων σε εργατικό δυναμικό και δεξιότητες: η αλλαγή οπτικής με ομαλοποιημένο και θετικό λόγο είναι πολύ σημαντική.

1.5. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι διευκολύνεται η εισροή ταλέντων από τρίτες χώρες προκειμένου να αντιμετωπιστούν αυτές οι αυξανόμενες ανάγκες, ιδίως σε τομείς με διαρθρωτικές ελλείψεις.

1.6. Χωρίς να υπονομευθεί η σημασία του, η ΕΟΚΕ συνιστά να εξεταστεί το αφήγημα που συνδέει την άφιξη εργαζομένων από χώρες εκτός ΕΕ με τις ανάγκες των αγορών εργασίας των κρατών μελών, προκειμένου να αποφευχθούν η υποαπασχόληση και οι κακές συνθήκες εργασίας για τους νεοαφιχθέντες εργαζομένους εκτός ΕΕ.

1.7. Η ΕΟΚΕ θεωρεί απαραίτητο να σημειωθεί πρόοδος όσον αφορά τους νέους διαύλους προσέλκυσης ταλέντων στην Ένωση, αλλά επισημαίνει επίσης ότι υπάρχουν και άλλες ανάγκες στις αγορές εργασίας των κρατών μελών· οι ανάγκες αυτές απαιτούν τον σχεδιασμό μέτρων που να τις καλύπτουν παράλληλα με εκείνες που προβλέπονται στην προτεινόμενη δέσμη μέτρων. Ειδικότερα, είναι σημαντικό να ενισχυθούν οι προσπάθειες για τη στήριξη της ένταξης των ανέργων και των οικονομικά μη ενεργών στην αγορά εργασίας μέσω στοχευμένων μέτρων στήριξης.

1.8. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η Επιτροπή θα πρέπει να είναι πιο φιλόδοξη όσον αφορά την αναζήτηση νόμιμων και οργανωμένων διαύλων μετανάστευσης εργατικού δυναμικού που να λαμβάνουν επίσης υπόψη τα άτομα που χρήζουν διεθνούς προστασίας.

1.9. Η ΕΟΚΕ επικροτεί την ανακοίνωση σχετικά με την προσέλκυση δεξιοτήτων και ταλέντων στην ΕΕ, καθώς θεωρεί ότι πρόκειται για ένα βήμα πρόόδου στον τομέα της μετανάστευσης εργατικού δυναμικού, το οποίο απαιτεί κατάλληλα, ρεαλιστικά και αποτελεσματικά μέσα στα νέα πλαίσια.

1.10. Η ΕΟΚΕ θεωρεί αναγκαίο να σημειωθεί πρόοδος όσον αφορά τη δεξαμενή ταλέντων⁽¹⁾, αρχής γενομένης από το αρχικό πιλοτικό πρόγραμμα και την πλήρη έκδοση που θα δρομολογηθεί το επόμενο έτος, και επισημαίνει ότι η επιτυχία και η προβολή της δεξαμενής ταλέντων θα εξαρτηθεί από τη διάθεση επαρκών πόρων για να καταστεί το εργαλείο προσβάσιμο και λειτουργικό. Χαιρετίζει επίσης τις εταιρικές σχέσεις προσέλκυσης ταλέντων και θεωρεί ότι πρέπει να αναπτυχθούν σε συνεργασία με τρίτες χώρες. Η ΕΟΚΕ ζητεί τη θέσπιση κατάλληλων μηχανισμών αξιολόγησης, οι οποίοι θα διασφαλίζουν προβολή και διαφάνεια στην εφαρμογή των εταιρικών σχέσεων προσέλκυσης ταλέντων, όχι μόνο για τα ίδια τα μέσα, αλλά και για τον προσδιορισμό των χωρών με τις οποίες θα υπάρχει συνεργασία: ο σεβασμός του κράτους δικαίου και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων πρέπει πάντα να ενυπάρχει στις εξωτερικές σχέσεις της πολιτικής της Ένωσης για τη μετανάστευση και το άσυλο.

1.11. Παρότι οι γυναίκες αντιπροσωπεύουν σημαντικό μέρος ορισμένων κρίσιμων τομέων, οι μετακινούμενες γυναίκες και οι μετανάστριες ενδέχεται να βρεθούν σε επισφαλείς θέσεις εργασίας και στην άτυπη οικονομία, ενώ είναι συχνά ιδιαίτερα ευάλωτες στις διακρίσεις, τον κοινωνικό αποκλεισμό και την έλλειψη ευκαιριών απασχόλησης και κατάρτισης, καθώς και εκτεθειμένες στην κακοποίηση, τη βία και την παρενόχληση. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η προστασία των δικαιωμάτων των γυναικών και η διάσταση του φύλου πρέπει να ενταχθούν σε μεγαλύτερο βαθμό.

1.12. Η ΕΟΚΕ επικροτεί την προτεινόμενη αναθεώρηση της οδηγίας για την επί μακρόν διαμονή στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι η πρόταση διευκολύνει τη διαδικασία απόκτησης αυτού του καθεστώτος μέσω της συσσώρευσης ετών από περιόδους διαμονής σε διαφορετικά κράτη μέλη, προωθεί την εντός της ΕΕ κινητικότητα και αποσκοπεί στην επέκταση της ισότιμης πρόσβασης στην κοινωνική προστασία για τους υπηκόους της ΕΕ που είναι επί μακρόν διαμένοντες σε άλλο κράτος μέλος.

(1) Η δεξαμενή ταλέντων της ΕΕ θα είναι μια «πανευρωπαϊκή» δεξαμενή υποψηφίων από τρίτες χώρες, οι οποίοι θα επιλέγονται με βάση συγκεκριμένα επίπεδα δεξιοτήτων, κριτήρια και απαιτήσεις μετανάστευσης, κατόπιν εξέτασης των προσόντων των υποψηφίων. Θα αποτελέσει την πρώτη πλατφόρμα και εργαλείο αντιστοίχισης σε επίπεδο ΕΕ για τον σκοπό αυτόν [COM(2022) 657 final].

1.13. Η ΕΟΚΕ επικροτεί την αναθεώρηση της οδηγίας για την ενιαία άδεια, συμπεριλαμβανομένου του στόχου για διευκόλυνση και απλούστευση της διαδικασίας υποβολής αιτήσεων, αλλά και για να διασφαλιστεί ότι η ενιαία άδεια δεν θα συνδέεται με έναν συγκεκριμένο εργοδότη, μολονότι θεωρεί ότι θα μπορούσε να έχει γίνει προσπάθεια επέκτασης του συνόλου των δικαιωμάτων, σύμφωνα με το περιεχόμενο της πρώτης πρότασης οδηγίας που υποβλήθηκε το 2011.

1.14. Η ΕΟΚΕ θεωρεί απαραίτητο η αναθεώρηση να δώσει έμφαση στην ανάγκη ενίσχυσης της ίσης μεταχείρισης των εργαζομένων που είναι υπήκοοι τρίτων χωρών, ιδίως όσον αφορά τις συνθήκες εργασίας, την ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι και της προσχώρησης σε οργάνωση εργαζομένων, καθώς και την πρόσβαση στις παροχές κοινωνικής ασφάλισης.

1.15. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει επίσης τη σημασία της συμμετοχής των κοινωνικών εταίρων και άλλων σχετικών ενδιαφερόμενων μερών στη συζήτηση για τη βελτίωση της διακυβέρνησης της μετανάστευσης εργατικού δυναμικού σε επίπεδο ΕΕ. Για τον σκοπό αυτόν, επικροτεί τη δημιουργία της προτεινόμενης πλατφόρμας διαλόγου σε επίπεδο ΕΕ.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Τον Απρίλιο του 2022, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε τη δέσμη μέτρων για τις δεξιότητες και τα talenta σε συνέχεια του θεματολογίου εργασίας του νέου συμφώνου για τη Μετανάστευση και το Άσυλο που εγκρίθηκε τον Σεπτέμβριο του 2020. Η δέσμη περιλαμβάνει την αναθεώρηση της οδηγίας 2003/109/ΕΚ για τους επί μακρόν διαμένοντες ⁽²⁾, την αναθεώρηση της οδηγίας 2011/98/ΕΕ σχετικά με την ενιαία άδεια ⁽³⁾ και την ανακοίνωση σχετικά με την προσέλκυση δεξιοτήτων και ταλέντων στην Ένωση ⁽⁴⁾.

2.2. Στόχος της νέας δέσμης μέτρων είναι η προώθηση της νόμιμης μετανάστευσης προς την Ένωση, με την ενθάρρυνση της προσέλκυσης ταλέντων και δεξιοτήτων κατά τρόπο που να ωφελεί τόσο τις χώρες προέλευσης όσο και τις χώρες προορισμού. Οι αναθεωρήσεις αποσκοπούν επίσης στην προώθηση ενός πιο αποτελεσματικού και συνεκτικού συστήματος δικαιωμάτων και ευκαιριών απασχόλησης για τους υπηκόους τρίτων χωρών που διαμένουν στην Ένωση, συμβάλλοντας παράλληλα στη βελτίωση της ελκυστικότητας της Ένωσης ως προορισμού για ειδικευμένους υπηκόους τρίτων χωρών.

2.3. Η ανακοίνωση σχετικά με την προσέλκυση ταλέντων και δεξιοτήτων έχει ως στόχο να βάλει σε τάξη τις αρχές που διέπουν τη νόμιμη μετανάστευση για οικονομικούς λόγους στην Ένωση. Αντικατοπτρίζει τη βούληση να βελτιωθεί ο νομοθετικός πυλώνας με τις δύο προτάσεις αναθεώρησης, να αναπτυχθούν εταιρικές σχέσεις προσέλκυσης ταλέντων και η δεξαμενή ταλέντων της Ένωσης, καθώς και να προωθηθεί η πολιτική νόμιμης μετανάστευσης στους τομείς της περιθαλψής, της νεολαίας και της καινοτομίας.

2.4. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι δεν υπάρχει διαδικασία ανάλυσης και αξιολόγησης στην πρόταση που να διερευνά τους λόγους για τους οποίους οι ισχύουσες οδηγίες σχετικά με την ενιαία άδεια ή τις άδειες μακράς διάρκειας δεν λειτουργήσαν σωστά. Η Επιτροπή θα πρέπει να αναλύσει και να κοινοποιήσει τις αιτίες αυτών των δυσλειτουργιών, προσδιορίζοντας εάν υπάρχει έλλειψη βούλησης για την εφαρμογή τους από τα κράτη μέλη ή υπερβολική γραφειοκρατία, μεταξύ άλλων αιτιών, προκειμένου να αποφευχθούν τα ίδια προβλήματα στο μέλλον.

2.5. Η πρόταση αναθεώρησης της οδηγίας για την ενιαία άδεια δίνει την ευκαιρία να διευρυνθεί η πρόσβαση στο μέσο αυτό και να διευκολυνθεί η συμμετοχή των εργαζομένων τρίτων χωρών στην αγορά εργασίας, με παράλληλη εδραίωση των δικαιωμάτων που είναι εγγενή σε αυτήν, με την επίτευξη προόδου όσον αφορά την εναρμόνιση της εφαρμογής της μεταξύ των κρατών μελών.

2.6. Η προτεινόμενη αναθεώρηση της οδηγίας της ΕΕ για τους επί μακρόν διαμένοντες αποσκοπεί επίσης στη βελτίωση της εφαρμογής της στα διάφορα κράτη μέλη, με παράλληλη διευκόλυνση της εντός ΕΕ κινητικότητας μέσω της απλούστευσης της διαδικασίας και της μείωσης του απαιτούμενου χρόνου για την απόκτηση αδειών διαμονής μακράς διάρκειας.

2.7. Σε γενικές γραμμές, η ΕΟΚΕ επικροτεί την παρούσα δέσμη μέτρων, η οποία υιοθετεί μια εποικοδομητική και συνεκτική προσέγγιση της μετανάστευσης, ανταποκρίνεται στην ανάγκη βελτίωσης των μέσων της Ένωσης για τη νόμιμη μετανάστευση και τονίζει τον ρόλο που μπορεί να διαδραματίσει η νόμιμη μετανάστευση στην αντιμετώπιση των ελλείψεων εργατικού δυναμικού —σε τομείς όπου υπάρχει αποδεδειγμένη ανάγκη— και των ελλείψεων δεξιοτήτων. Η ΕΟΚΕ έχει ήδη εκφράσει την ανησυχία της για το γεγονός ότι το νέο σύμφωνο για τη μετανάστευση και το άσυλο επικεντρώνεται στη διαχείριση των συνόρων και τον έλεγχο της μετανάστευσης και, ως εκ τούτου, επικροτεί την πρόοδο που έχει σημειωθεί στη διακυβέρνηση της οργανωμένης και νόμιμης μετανάστευσης.

2.8. Η ΕΟΚΕ εκτιμά τον καίριο ρόλο που διαδραματίζουν ήδη οι μετανάστες στην ευρωπαϊκή οικονομία και κοινωνία, συμβάλλοντας στην κάλυψη των αναγκών της αγοράς εργασίας και στην αντιμετώπιση, όπου απαιτείται, των ελλείψεων εργατικού δυναμικού και δεξιοτήτων. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ επικροτεί τη διευκόλυνση της εισροής ταλέντων από τρίτες χώρες για την κάλυψη αυτών των αυξανόμενων αναγκών, ιδίως σε τομείς με διαρθρωτικές ελλείψεις. Η ΕΟΚΕ επικροτεί επίσης τις κινήσεις για την

⁽²⁾ COM(2022) 650 final.

⁽³⁾ COM(2022) 655 final.

⁽⁴⁾ COM(2022) 657 final.

προσέλκυση καινοτόμων και κλιμακούμενων επιχειρήσεων που προσφέρουν σημαντική προστιθέμενη αξία στην οικονομία και την κοινωνία της ΕΕ. Τα διεθνή ερευνητικά έργα εξακολουθούν να αποτελούν έναν ακόμη αποτελεσματικό τρόπο προώθησης, προσέλκυσης και διατήρησης ταλέντων παγκόσμιας κλάσης. Για τον σκοπό αυτόν, είναι αναγκαίο να επιταχυνθεί και να απλουστευθεί η πρόσβαση στην αγορά εργασίας της ΕΕ για επαγγελματίες από τρίτες χώρες που έχουν ζήτηση, προκειμένου να καταστεί η Ευρώπη ελκυστικότερη σε άλλα μέρη του κόσμου. Η ΕΟΚΕ ενθαρρύνει επίσης και επικροτεί την ανάπτυξη και την εφαρμογή πρακτικών εργαλείων για την ευκολότερη διασύνδεση και αντιστοίχιση ταλέντων από τρίτες χώρες με δυνητικούς εργοδότες στα κράτη μέλη.

2.9. Είναι αναγκαίο να εξεταστεί το αφήγημα που συνδέει την εισροή ξένου εργατικού δυναμικού με τις ανάγκες των αγορών εργασίας των κρατών μελών. Σε ορισμένες χώρες της ΕΕ, υπάρχει διαρθρωτική ανεργία σε ορισμένους τομείς απασχόλησης και επαγγέλματα, ανεργία που μπορεί να προκύψει από αναντιστοιχίες δεξιοτήτων, έλλειψη ελκυστικότητας ορισμένων τομέων/επαγγελμάτων και ανησυχίες σχετικά με τις συνθήκες εργασίας. Στις χώρες αυτές, είναι σημαντικό να καταβληθεί προσπάθεια για τη βελτίωση της ελκυστικότητας των εν λόγω τομέων και επαγγελμάτων για τους εργαζομένους στις εγχώριες αγορές (υπηκόους της εν λόγω χώρας, εργαζομένους της ΕΕ και τρίτων χωρών με άδεια εργασίας) προκειμένου να αποφευχθούν η υποαπασχόληση και οι κακές συνθήκες εργασίας για τους νεοαφιχθέντες εργαζομένους εκτός ΕΕ. Παράλληλα, η δεξαμενή ταλέντων της ΕΕ μπορεί να συμβάλει στη διευκόλυνση της στοχευμένης αντιστοίχισης εργαζομένων τρίτων χωρών με θέσεις εργασίας στην ΕΕ, ώστε να αποφευχθεί η υποαπασχόληση των εν λόγω εργαζομένων.

2.10. Μολονότι η ΕΟΚΕ θεωρεί αναγκαία την επίτευξη προόδου όσον αφορά τους νέους διαύλους προσέλκυσης ταλέντων στην ΕΕ, επισημαίνει επίσης ότι υπάρχουν και άλλες ανάγκες στις αγορές εργασίας των κρατών μελών· οι ανάγκες αυτές απαιτούν να σχεδιαστούν μέτρα που να τις καλύπτουν παράλληλα με εκείνα που προβλέπονται στην προτεινόμενη δέσμη μέτρων.

2.11. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΟΚΕ ευελπιστεί ότι μπορεί να σημειωθεί πρόοδος (όπως προβλέπεται στις εκθέσεις παρακολούθησης) όσον αφορά τη βελτίωση της οδηγίας για τους εποχιακούς εργαζομένους και της οδηγίας για τους ενδοεταίρως μετατιθέμενους, η οποία έχει προγραμματιστεί για το 2023. Στο πλαίσιο αυτό, τονίζει την ανάγκη, σύμφωνα με τα ψηφίσματα τόσο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου όσο και τα δικά της, να καταβληθούν προσπάθειες για τη διασφάλιση της προστασίας των εποχιακών εργαζομένων και, ειδικότερα, για την καταπολέμηση της εργασιακής εκμετάλλευσης, όπου εντοπίζεται, με την ενίσχυση και την αύξηση των επιθεωρήσεων εργασίας για τον σκοπό αυτόν, σύμφωνα με το έργο της Ευρωπαϊκής Αρχής Εργασίας.

2.12. Λαμβάνοντας υπόψη την υιοθέτηση του **Ευρωπαϊκού Θεματολογίου Δεξιοτήτων** ⁽⁵⁾ την 1η Ιουλίου 2020, η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι οι μετανάστες, οι πρόσφυγες και οι αιτούντες διεθνή προστασία θα πρέπει να τυγχάνουν ίσης μεταχείρισης, ανεξάρτητα από το επίπεδο δεξιοτήτων και προσόντων τους. Ως εκ τούτου, όλοι οι εργαζόμενοι θα πρέπει να είναι σε θέση να επικυρώνουν τις δεξιότητες και τις ικανότητές τους και να συμμετέχουν σε ποιοτικά και αποτελεσματικά προγράμματα μαθητείας, επανειδίκευσης και αναβάθμισης των δεξιοτήτων τους, ώστε να μπορούν να ενσωματώνονται στην αγορά εργασίας με βάση ευέλικτες μαθησιακές διαδρομές που ανταποκρίνονται στις ιδιαίτερες ανάγκες τους και με δέουσα συνεκτίμηση των διαφορετικών ηλικιακών κατηγοριών τους.

2.13. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η Επιτροπή θα πρέπει να είναι πιο φιλόδοξη όσον αφορά την αναζήτηση νόμιμων και οργανωμένων διαύλων μετανάστευσης εργατικού δυναμικού που να λαμβάνουν επίσης υπόψη τα άτομα που χρήζουν διεθνούς προστασίας.

2.14. Όσον αφορά τους σπουδαστές από τρίτες χώρες που έρχονται στην ΕΕ για σπουδές, θα πρέπει να δοθεί η δέουσα προσοχή στην ομαλή ένταξή τους στην αγορά εργασίας της ΕΕ, ώστε να μειωθεί παράλληλα η διαρροή εγκεφάλων: θα ήταν θετικό να ενσωματωθούν προληπτικά μέτρα όπως οι ρήτρες δεοντολογίας προσλήψεων ⁽⁶⁾, οι μηχανισμοί υποβοηθούμενης επιστροφής και επανένταξης στις χώρες καταγωγής τους ή να θεσπιστούν ειδικές σχετικές ρήτρες στις διμερείς συμφωνίες για τη μετανάστευση του εργατικού δυναμικού.

3. Σχετικά με την ανακοίνωση για την προσέλκυση δεξιοτήτων και ταλέντων στην ΕΕ

3.1. Η ανακοίνωση που παρουσιάστηκε τον Απρίλιο του 2022 υιοθετεί τις συστάσεις του συμφώνου του 2020 για τη μετανάστευση και το άσυλο όσον αφορά τη νόμιμη μετανάστευση, με στόχο την προώθηση νομοθετικών και επιχειρησιακών πρωτοβουλιών στον τομέα αυτόν.

3.2. Η ΕΟΚΕ επικροτεί την ανακοίνωση, την οποία θεωρεί βήμα προόδου στον τομέα της μετανάστευσης εργατικού δυναμικού, για την οποία απαιτούνται κατάλληλα μέσα στα νέα πλαίσια. Εν προκειμένω, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η συμπερίληψη μιας σειράς ειδικών δράσεων για τους Ουκρανούς πρόσφυγες είναι έγκαιρη, ενώ εκφράζει και τη λύπη της για το γεγονός ότι οι δράσεις αυτές δεν εφαρμόστηκαν νωρίτερα για τα άτομα που χρήζουν διεθνούς προστασίας εν γένει, ιδίως κατά τη διάρκεια της κρίσης που προκάλεσε ο πόλεμος στη Συρία το 2015. Η ΕΟΚΕ είναι πεπεισμένη ότι η δράση και η πρωτοβουλία που έχουν αναληφθεί με τους ανθρώπους που εγκαταλείπουν την Ουκρανία είναι ένα σημείο καμπής και θα πρέπει να αποτελέσει πρότυπο δράσης για την ΕΕ σε παρόμοιες περιπτώσεις στο μέλλον.

⁽⁵⁾ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=el&catId=89&furtherNews=yes&newsId=9723>

⁽⁶⁾ General principles and operational guidelines for fair recruitment and definition of recruitment fees and related costs [Γενικές αρχές και επιχειρησιακές κατευθυντήριες γραμμές για δικαίες συνθήκες πρόσληψης και καθορισμός των εξόδων πρόσληψης και των σχετικών δαπανών].

3.3. Η ΕΟΚΕ θεωρεί απαραίτητο να σημειωθεί πρόοδος όσον αφορά τις εταιρικές σχέσεις προσέλκυσης ταλέντων σε συνεργασία με τρίτες χώρες. Ωστόσο, ζητεί τη θέσπιση κατάλληλων μηχανισμών αξιολόγησης, όχι μόνο για τα ίδια τα μέσα, αλλά και για τον προσδιορισμό των χωρών με τις οποίες θα υπάρχει συνεργασία. Ο σεβασμός του κράτους δικαίου και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων πρέπει πάντα να υφίσταται στις εξωτερικές σχέσεις κατά την άσκηση της πολιτικής της Ένωσης για τη μετανάστευση και το άσυλο. Η ΕΟΚΕ θεωρεί επίσης αναγκαίο τον έλεγχο και την αξιολόγηση των διαδικασιών και των αποτελεσμάτων των ήδη ολοκληρωμένων πιλοτικών σχεδίων, τα οποία θα πρέπει να εξετάζονται και να αξιοποιούνται κατά τη δρομολόγηση νέων έργων.

3.4. Για την υποβολή της πρότασης για τη δεξαμενή ταλέντων της ΕΕ, είναι σημαντικό η Ευρωπαϊκή Επιτροπή να συνεργαστεί με τα κράτη μέλη και τους κοινωνικούς εταίρους, ώστε η δεξαμενή να αναπτυχθεί κατά τρόπο που να ελαχιστοποιεί τη γραφειοκρατία και να αποφεύγει την περιττή πολυπλοκότητα, προκειμένου να δημιουργηθεί και να λειτουργήσει το συντομότερο δυνατόν. Στόχος της δεξαμενής θα πρέπει να είναι η συμβολή στην κάλυψη των τρεχουσών και μελλοντικών αναγκών σε δεξιότητες· θα πρέπει να αξιοποιεί τις ευκαιρίες που προσφέρει η ΤΝ και άλλες προηγμένες τεχνολογίες, κατά τρόπο που να χρησιμοποιεί πλήρως τις δεξιότητες και τα ταλέντα των υπηκόων τρίτων χωρών και να συμπληρώνει τον ρόλο των υπηκόων των κρατών μελών και την κινητικότητα του εργατικού δυναμικού εντός της Ένωσης.

3.5. Λαμβάνοντας υπόψη τις σοβαρές ελλείψεις εργατικού δυναμικού και δεξιοτήτων που αντιμετωπίζουν οι εργοδότες, οι οποίες σε πολλές περιπτώσεις είναι διαρθρωτικού χαρακτήρα, σημαντική αφετηρία για την πλήρη έκδοση της δεξαμενής θα ήταν μια στοχευμένη προσέγγιση για την αντιστοίχιση, βασισμένη σε καταλόγους επαγγελματικών τομέων με ελλείψεις. Δεδομένης της σημασίας που έχει η διασφάλιση της επικαιροποίησης των εθνικών καταλόγων επαγγελματικών τομέων με ελλείψεις, η Επιτροπή θα πρέπει να εντοπίσει ευκαιρίες για αμοιβαία μάθηση και αξιολόγηση από ομοτίμους επί του θέματος.

3.6. Παράλληλα με την ανάπτυξη της έννοιας της δεξαμενής ταλέντων, είναι αναγκαίο να προαχθεί περαιτέρω, με τη συμμετοχή των εργοδοτών και των συνδικαλιστικών οργανώσεων, η πληροφόρηση σε πραγματικό χρόνο για την αγορά εργασίας και τις δεξιότητες, που θα επιτρέπει την επιτυχή λειτουργία της δεξαμενής. Ταυτόχρονα, είναι σημαντικό να βελτιωθεί η ικανότητα της Ένωσης να συλλέγει και να ερμηνεύει συγκρίσιμα και αξιόπιστα δεδομένα όσον αφορά την ανάγκη μετανάστευσης από τρίτες χώρες.

3.7. Η ΕΟΚΕ επικροτεί τη θέσπιση ενός εργαλείου αντιστοίχισης για τη διευκόλυνση της διασύνδεσης μεταξύ προσφοράς και ζήτησης. Πιστεύει ότι τα βήματα αυτά είναι αναγκαία για την πρόσληψη ταλέντων, αλλά επαναλαμβάνει την πραγματική ανάγκη παράλληλης αντιμετώπισης και άλλων τομέων των αγορών εργασίας των κρατών μελών.

3.8. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την Επιτροπή ότι η επιτυχία αυτών των πρωτοβουλιών απαιτεί τη συνεργασία και τη συμμετοχή των κοινωνικών και οικονομικών παραγόντων και θεωρεί απαραίτητη την επίτευξη προόδου όσον αφορά τη δημιουργία ευκαιριών για να υπάρξει διάλογος μεταξύ τους σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Η ΕΟΚΕ αποτελεί προνομιακό φόρουμ για τη συζήτηση επιχειρησιακών και πρακτικών ζητημάτων που σχετίζονται με τη μετανάστευση εργατικού δυναμικού. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΟΚΕ θα πρέπει να συμμετάσχει στη διάσκεψη υψηλού επιπέδου που έχει προγραμματίσει η Επιτροπή για τα τέλη του 2022 σχετικά με τη νέα πλατφόρμα για τη μετανάστευση εργατικού δυναμικού. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει επίσης τη σημασία της συμμετοχής των κοινωνικών εταίρων και άλλων σχετικών ενδιαφερόμενων μερών στη συζήτηση για τη βελτίωση της διακυβέρνησης της μετανάστευσης εργατικού δυναμικού σε επίπεδο ΕΕ. Για τον σκοπό αυτόν, επικροτεί τη δημιουργία της προτεινόμενης πλατφόρμας διαλόγου σε επίπεδο ΕΕ.

3.9. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η διερεύνηση μελλοντικών οδών για τη μετανάστευση εργατικού δυναμικού σε έναν τομέα όπως ο τομέας της περιθαλψής αποτελεί βήμα προόδου, αν και εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι η πρόοδος σε αυτά τα ζητήματα διαρθρώνεται γύρω από συγκεκριμένες διαδικασίες που κατακερματίζουν την ακεραιότητα της κοινής ευρωπαϊκής πολιτικής για τη μετανάστευση και το άσυλο αποτρέποντας, ως εκ τούτου, την ύπαρξη ολοκληρωμένης θεώρησης. Σε κάθε περίπτωση, η ΕΟΚΕ συμφωνεί ότι πρέπει να σημειωθεί πρόοδος σε αυτούς τους τομείς εγείροντας ζητήματα όπως οι δεοντολογικές προσλήψεις και τα πρότυπα προστασίας των εργασιακών δικαιωμάτων.

3.10. Παρότι οι γυναίκες αντιπροσωπεύουν σημαντικό μέρος των περισσότερων κρίσιμων τομέων, οι μετακινούμενες γυναίκες και οι μετανάστριες ενδέχεται να βρεθούν σε επισφαλείς θέσεις εργασίας και στην άτυπη οικονομία, ενώ είναι συχνά ιδιαίτερα ευάλωτες στις διακρίσεις, τον κοινωνικό αποκλεισμό και την έλλειψη ευκαιριών απασχόλησης και κατάρτισης, καθώς και εκτεθειμένες στην κακοποίηση, τη βία και την παρενόχληση. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η προστασία των δικαιωμάτων των γυναικών και η διάσταση του φύλου πρέπει να ενταχθούν σε μεγαλύτερο βαθμό.

3.11. Η ΕΟΚΕ επικροτεί επίσης την προώθηση προγραμμάτων κινητικότητας για τους νέους, αλλά επισημαίνει εκ νέου την ανάγκη να διασφαλιστεί η κινητικότητα και η ένταξη στην αγορά εργασίας που θα προστατεύει τα εργασιακά δικαιώματα των νεότερων εργαζομένων, οι οποίοι ενίοτε αντιμετωπίζουν χειρότερες συνθήκες εργασίας (προσωρινή απασχόληση, χαμηλούς μισθούς κ.λπ.). Στο ίδιο πνεύμα, θα πρέπει να θεσπιστούν ειδικά μέτρα για τους εργαζομένους με αναπηρία, ώστε να διευκολυνθεί η σωστή ενσωμάτωσή τους.

3.12. Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρωτοβουλία για τη διερεύνηση προγραμμάτων εισδοχής για καινοτόμο επιχειρηματικότητα με προέλευση εκτός ΕΕ. Εν προκειμένω, η ΕΟΚΕ θεωρεί θετικό το γεγονός ότι τα εν λόγω προγράμματα εισδοχής διερευνώνται στο πλαίσιο της ψηφιακής και βιώσιμης οικονομίας, αλλά πιστεύει ότι, εάν είναι κατάλληλα διαρθρωμένα, μπορούν επίσης να έχουν ευρύ πεδίο εφαρμογής και στη διευκόλυνση της εισόδου διάφορων άλλων επαγγελματικών προσόντων στις χώρες της ΕΕ.

4. Σχετικά με την αναθεώρηση της οδηγίας για τους επί μακρόν διαμένοντες στην Ένωση

4.1. Η ΕΟΚΕ επικροτεί την παρούσα πρόταση οδηγίας που αποσκοπεί στην ενίσχυση του καθεστώτος του επί μακρόν διαμένοντος στην Ένωση μέσω της βελτίωσης του τρόπου απόκτησης του καθεστώτος του επί μακρόν διαμένοντος, ιδίως στην περίπτωση διαμονής σε ένα δεύτερο κράτος μέλος. Εκφράζει επίσης την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι η πρόταση αποσκοπεί στην επέκταση της ισότιμης πρόσβασης στην κοινωνική προστασία για τους υπηκόους της ΕΕ που είναι επί μακρόν διαμένοντες σε άλλο κράτος μέλος. Η ΕΟΚΕ επικροτεί επίσης την προσπάθεια διασφάλισης της ίσης μεταχείρισης καθώς και διευκόλυνσης της πρόσβασης σε πληροφορίες σχετικά με την οικογενειακή επανένωση σε σχέση με την εν λόγω οδηγία.

4.2. Η επί μακρόν διαμονή στην Ένωση αποτελεί ένα από τα κύρια μέσα της ευρωπαϊκής πολιτικής για τη μετανάστευση και το άσυλο. Οι διαδικασίες απόκτησης του καθεστώτος επί μακρόν διαμένοντος στην Ένωση, που εγκρίθηκαν το 2003, αναπτύχθηκαν άμεσα στην Ένωση και η αναθεώρηση που πρότείνει η Επιτροπή αποσκοπεί στη δημιουργία ενός πιο συνεκτικού συστήματος.

4.3. Οι υπήκοοι της Ένωσης μπορούν να υποβάλουν αίτηση για επί μακρόν διαμονή μετά από πέντε έτη διαμονής σε δεύτερο κράτος μέλος, διάταξη η οποία διατηρείται στην προτεινόμενη αναθεωρημένη οδηγία. Η πρόταση αποσκοπεί στη διευκόλυνση της κινητικότητας εντός της Ένωσης για τα άτομα με αυτό το είδος διαμονής μειώνοντας την απαιτούμενη περίοδο διαμονής στα τρία έτη. Επιπλέον, η πρόταση περιλαμβάνει συσσωρευόμενες περιόδους διαμονής σε διαφορετικά κράτη μέλη.

4.4. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι το να επιτρέπεται στους αιτούντες να συσσωρεύουν περιόδους διαμονής σε διαφορετικά κράτη μέλη προκειμένου να πληρούν τις απαιτήσεις για επί μακρόν διαμονή στην Ένωση αποτελεί ένα βήμα προόδου, αν και πιστεύει ότι πρέπει να βελτιωθούν οι μηχανισμοί παρακολούθησης και συντονισμού της εν λόγω διάταξης στα διάφορα κράτη μέλη.

4.5. Η ΕΟΚΕ επικροτεί τη συμπερίληψη διαφορετικών μοντέλων διαμονής, όπως η διαμονή για σπουδές, η διεθνής προστασία και η προσωρινή διαμονή. Οι θεωρήσεις βραχείας διαμονής εξαιρούνται, αν και θα μπορούσαν να εξεταστούν βάσει της διάταξης, εάν ο αιτών μπορεί να αποδείξει τακτική σχέση απασχόλησης ή παρεμφερή σχέση.

4.6. Η ΕΟΚΕ επικροτεί επίσης την ενίσχυση των δικαιωμάτων που συνδέονται με την επί μακρόν διαμονή στην Ένωση και με τα μέλη της οικογένειας, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος εργασίας και μετακίνησης σε άλλο κράτος μέλος, ή αλλαγής εργασίας και μετακίνησης σε άλλο κράτος μέλος. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ιδιαίτερα ενδιαφέρον το γεγονός ότι, σύμφωνα με το προτεινόμενο νέο άρθρο, η κατάσταση της εθνικής αγοράς εργασίας δεν χρειάζεται να λαμβάνεται υπόψη για τις αιτήσεις για χορήγηση του καθεστώτος επί μακρόν διαμένοντος σε ένα δεύτερο κράτος μέλος (δηλαδή όπου έχει ήδη αποκτηθεί επί μακρόν διαμονή στην Ένωση) τόσο για μισθωτή όσο και για μη μισθωτή εργασία.

4.7. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την απλούστευση της δυνατότητας εργασίας και σπουδών σε διάστημα 30 ημερών από την υποβολή αίτησης για επί μακρόν διαμονή σε δεύτερο κράτος μέλος. Χαιρετίζει επίσης την αναγνώριση του δικαιώματος άσκησης τακτικού επαγγέλματος (του επί μακρόν διαμένοντος σε δεύτερο κράτος μέλος) υπό τους ίδιους όρους με τους πολίτες της ΕΕ.

4.8. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι είναι σημαντικό τα κράτη μέλη να εγγυώνται τις ίδιες ελευθερίες και τα ίδια δικαιώματα για τους επί μακρόν διαμένοντες στην Ένωση (και τα μέλη των οικογενειών τους) με εκείνων που έχουν μόνιμη εθνική άδεια διαμονής. Επιπλέον, είναι θετικό το γεγονός ότι τα κράτη μέλη πρέπει επίσης να διασφαλίζουν ότι οι αιτούντες άδεια επί μακρόν διαμονής στην Ένωση δεν πρέπει να καταβάλλουν υψηλότερα τέλη για τη διεκπεραίωση της αίτησής τους από ό,τι οι αιτούντες εθνικές άδειες διαμονής.

4.9. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι το δικαίωμα διαβίωσης ως οικογένεια αποτελεί θεμελιώδες σημασίας ζήτημα που διευκολύνει την κοινωνική ένταξη: ως εκ τούτου, εκφράζει την ικανοποίησή της για την άρση των διοικητικών και γραφειοκρατικών εμποδίων, ιδίως όσον αφορά τις συνθήκες ενσωμάτωσης για τους επί μακρόν διαμένοντες. Εκφράζει επίσης την ικανοποίησή της για την αυτόματη απόκτηση καθεστώτος επί μακρόν διαμένοντος για τα παιδιά που γεννήθηκαν (ή υιοθετήθηκαν) στην ΕΕ από επί μακρόν διαμένοντες.

5. Σχετικά με την αναθεώρηση της οδηγίας για την ενιαία άδεια

5.1. Η ΕΟΚΕ επικροτεί την αναθεώρηση της οδηγίας για την ενιαία άδεια, η οποία επιφέρει αρκετές βελτιώσεις στην ισχύουσα οδηγία:

— μείωση της περιόδου για τη διαδικασία αδειοδότησης σε τέσσερις μήνες·

— το γεγονός ότι η διαδικασία μπορεί να κινηθεί είτε από τη χώρα καταγωγής είτε από το κράτος μέλος προορισμού·

- η οδηγία καλύπτει επίσης τους αλλοδαπούς που εργάζονται μέσω εταιρειών προσωρινής απασχόλησης·
- δυνατότητα αλλαγής εργοδότη κατά τη διάρκεια ισχύος της άδειας, αν και διατηρείται η δυνατότητα άρνησης από την κυβέρνηση·
- το γεγονός ότι η ενιαία άδεια δεν μπορεί να ανακληθεί για τουλάχιστον τρεις μήνες μετά την απώλεια της απασχόλησης του κατόχου της, γεγονός που εξασφαλίζει σταθερότητα και βελτιώνει την ποιότητα της απασχόλησης και τις συνθήκες εργασίας των διακινούμενων εργαζομένων·
- επέκταση της οδηγίας για την ενιαία άδεια σε όσους τελούν υπό προσωρινή προστασία·
- το γεγονός ότι αναζητούνται τρόποι για την παροχή πληροφοριών σχετικά με τα δικαιώματα που συνδέονται με την ενιαία άδεια.

5.2. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ θεωρεί χαμένη ευκαιρία το γεγονός ότι δεν επεκτείνεται το σύνολο των δικαιωμάτων σύμφωνα με το περιεχόμενο της πρώτης πρότασης οδηγίας που υποβλήθηκε το 2011. Αυτό ισχύει για ζητήματα όπως η πρόσβαση σε επιδόματα ανεργίας, ενώ η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ακόμη ότι είναι σημαντικό να επιτραπεί στα κράτη μέλη να διαθέτουν σχετική ευελιξία, όπως προβλέπεται στην ισχύουσα οδηγία. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι δεν έχει διερευνηθεί η δυνατότητα επέκτασης της οδηγίας στους μετανάστες σε καθεστώς προσωρινής εργασίας.

5.3. Η ΕΟΚΕ θεωρεί απαραίτητο η αναθεώρηση να δώσει έμφαση στην ανάγκη ενίσχυσης της ίσης μεταχείρισης των εργαζομένων που είναι υπήκοοι τρίτων χωρών, ιδίως όσον αφορά την παροχή συμβουλών σχετικά με τα κοινωνικά δικαιώματα και τις συνθήκες εργασίας, την ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι και της προσχώρησης σε οργάνωση εργαζομένων, καθώς και τις παροχές κοινωνικής ασφάλισης, ώστε να διευκολύνεται η ένταξη στην αγορά εργασίας επί ίσοις όροις.

5.4. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την έκκληση προς τα κράτη μέλη να αναπτύξουν κατάλληλους μηχανισμούς για την αξιολόγηση του κινδύνου, τις επιθεωρήσεις και τις κυρώσεις, καθώς και για την παρακολούθηση των εργοδοτών. Ωστόσο, σημειώνει ότι, εφόσον οι επιθεωρήσεις εργασίας αποτελούν εθνική αρμοδιότητα, τα μηνύματα και τα εργαλεία παρακολούθησης που μπορούν να αναπτυχθούν σε επίπεδο ΕΕ θα πρέπει να ενισχυθούν σύμφωνα με την εντολή της Ευρωπαϊκής Αρχής Εργασίας⁽⁷⁾.

5.5. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι θα πρέπει να σημειωθεί περαιτέρω πρόοδος όσον αφορά την προστασία των διακινούμενων εργαζομένων που χρησιμοποιούν τους μηχανισμούς υποβολής καταγγελιών στην επιθεώρηση εργασίας. Χωρίς μηχανισμούς που να αποτρέπουν τη χρήση των καταγγελιών εργασίας για σκοπούς ελέγχου της μετανάστευσης, υπάρχει κίνδυνος οι εργοδότες να τιμωρούν όσους αναφέρουν καταχρηστικές συνθήκες εργασίας, με αρνητικές επιπτώσεις στο καθεστώς διαμονής τους. Στο πλαίσιο αυτό, τα μέτρα για την καταπολέμηση της εργασιακής εκμετάλλευσης πρέπει να αναπτυχθούν περαιτέρω και να επιβάλλονται καλύτερα.

Βρυξέλλες, 26 Οκτωβρίου 2022.

Η Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Christa SCHWENG

⁽⁷⁾ <https://www.ela.europa.eu/el/node/131>